Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2020-02-19

RS 2019-0730

Regionstyrelsen

Motion 2019:41 av Maria Mustonen (V) m.fl. om klimatnödläge

Föredragande regionråd: Tomas Eriksson

Ärendebeskrivning

I motionen föreslås att regionfullmäktige beslutar att Region Stockholm erkänner att vi befinner oss i ett klimatnödläge, att en handlingsplan som svarar mot nödläget utarbetas, att alla politiska beslut i region tas utifrån nödläget samt att samarbete med andra aktörer för en snabb omställning prioriteras.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2019:41 av Maria Mustonen m.fl. (V) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regionrådsberedningens skrivelse.

Regionrådsberedningens motivering

Klimatet är en ödesfråga för mänskligheten. Lyckas inte utsläppen hejdas och uppvärmningen bromsas kommer det ha stora effekter, både ekonomiska och sociala, för oss människor. Region Stockholm tar därför klimatfrågan på allvar och fokus ligger på att fortsätta ta det ansvar vi behöver.

Genom Miljöprogram 2017-2021 ska den egna verksamhetens klimatpåverkan minskas och genom RUFS 2050 klimatpåverkan på regional nivå minskas. Under 2019 påbörjades arbetet med att ta fram en ny hållbarhetsstrategi som ska ersätta miljöprogrammet och det inrättades ett klimatkansli för att arbeta med klimatfrågan på regional nivå. Planeringen för utbyggnad av kollektivtrafiken fortgår och flera projekt har tidigarelagts. Även budgetarbetet har förändrats för att på ett tydligare sätt involvera klimat.

I december 2019 fastställdes Region Stockholms första klimat-, risk- och sårbarhetsanalys. Utifrån denna ska en uppdaterad krisberedskapsplan tas fram. I samband med antagandet av budget 2020 antogs en ny investeringspolicy där hållbarhetsbedömningar inkluderas i

investeringsbeslut och klimatprestanda bedöms i materialflöden och inköpsprocesser. Samtidigt pågår just nu en översyn kring hur hållbarhetsarbetet kan stärkas, i det ingår att integrera klimatperspektiv i relevanta besluts- och arbetsprocesser.

Motionärernas engagemang för klimatfrågan välkomnas och delas. Det som föreslås har goda intentioner, men det klimatet främst behöver är handling och inte beslut av symbolisk karaktär. I det sammanhanget kan det konstateras att samtliga åtgärder som motionären föreslår redan uppfylls och arbetas med. En klimatfärdplan finns redan och ett klimatkansli som tillsammans med andra aktörer ska ta fram konkreta insatser är inrättat. Uppföljning av miljö- och klimatarbetet kommer naturligtvis att ske både i form av uppföljning av klimatfärdplan och RUFS 2050, miljöprogrammet och i årsredovisningen. Region Stockholm har tagit sitt ansvar för att minska sina utsläpp och kommer fortsätta att göra det. Tidigare uppföljning visar att Region Stockholm bland annat har minskat sina koldioxidutsläpp med 69% sedan 1990. Att det råder ett klimatnödläge i världen idag råder det ingen tvekan om. Det faktum manar oss politiker till handling snarare än beslut om utredningar som redan finns.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:41

Irene Svenonius Tomas Eriksson

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
SLL Hållbarhet

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-22

RS 2019-0730

Regionstyrelsen

Motion 2019:41 av Maria Mustonen (V) m.fl. om klimatnödläge

Ärendebeskrivning

I motionen föreslås att regionfullmäktige beslutar att Region Stockholm erkänner att vi befinner oss i ett klimatnödläge, att en handlingsplan som svarar mot nödläget utarbetas, att alla politiska beslut i region tas utifrån nödläget samt att samarbete med andra aktörer för en snabb omställning prioriteras.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:41

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2019:41 av Maria Mustonen m.fl. (V) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

Maria Mustonen (V) m.fl. har inkommit med en motion rörande klimatnödläge. I motionen föreslås regionfullmäktige besluta att Region Stockholm erkänner att vi befinner oss i ett klimatnödläge, att en handlingsplan som svarar mot nödläget utarbetas, att alla politiska beslut i region tas utifrån nödläget, att samarbete med andra aktörer för en snabb omställning prioriteras samt att regionen uppmärksammar en särskild årsdag för klimatarbetet.

Region Stockholm bedriver redan idag ett aktivt och framgångsrikt klimatarbete och regionledningskontoret bedömer att resurser som skulle läggas på hantering av själva klimatnödläget används bättre genom att fortsätta arbetet och prioritera de åtgärder som är beslutade. Regionledningskontoret anser att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Maria Mustonen (V) m.fl. har inkommit med en motion rörande klimatnödläge. I motionen föreslås regionfullmäktige besluta att Region Stockholm erkänner att vi befinner oss i ett klimatnödläge. Därtill föreslås att Region Stockholm tar fram en handlingsplan med åtgärder som svarar mot klimatnödläget och att alla politiska beslut i Region Stockholm tas utifrån klimatnödläget. Vidare föreslås att samarbete med länets kommuner och andra regioner nationellt och internationellt prioriteras för att bygga upp kompetens och best practice samt att Region Stockholm uppmärksammar en särskild årlig dag för att summera klimatarbetet under året.

Överväganden
Region Stockholm har under lång tid drivit och prioriterat ett aktivt och framgångsrikt klimatarbete. Regionfullmäktige har beslutat om Region Stockholms klimatåtagande i Miljöprogram 2017-2021, LS 2015-0092, vilket innebär att utsläpp av växthusgaser ska minska med minst 50 procent till år 2021 jämfört med 2011 och med minst 75 procent jämfört med 1990 från Region Stockholms egna verksamheter. Målet omfattar klimatpåverkande utsläpp ur ett livscykelperspektiv från köldmedia, lustgas och anestesigaser, energianvändning för egna fastigheter samt kollektivtrafik och andra betydande resor och transporter med egna fordon eller som utförs av upphandlade leverantörer. Region Stockholms utsläpp av växthusgaser har minskat med 45 procent 2018 jämfört med 2011 och 69 procent jämfört med 1990. Klimatpåverkan har minskat i alla sektorer som omfattas av målet utom för tjänsteresor där en viss ökning skett. Störst minskning har skett inom kollektivtrafiken där utsläppen minskat med 53 procent jämfört med 2011, huvudsakligen genom övergång till förnybara drivmedel. Region Stockholms långsiktiga klimatambition är att bidra till att mål om *En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp* i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, LS 2015-0084, uppnås.

Region Stockholm ansvarar för samhällsviktig verksamhet där det är angeläget att mildra den påverkan som klimatförändringarna orsakar. I budget 2019 för Region Stockholm, LS 2017-1455, framgår att en klimat- och sårbarhetsanalys dels ska utarbetas av varje nämnd och bolag, dels

analyseras övergripande för Region Stockholm. Utifrån analysen ska en klimatanpassningsplan utarbetas. Arbetet med klimatanpassning har integrerats i Region Stockholms risk- och sårbarhetsanalysarbete. I december 2019 beslutade krisledningsnämnden enhälligt att fastställa Region Stockholms klimat-, risk- och sårbarhetsanalys 2019, RS 2019-1050. Utifrån denna ska en uppdaterad krisberedskapsplan tas fram, som då även omfattar klimatperspektivet.

Utöver ovan nämnda klimatåtagande arbetar Region Stockholm utifrån Miljöprogram 2017-2021 med att minska verksamheternas konsumtionsbaserade klimatpåverkan med fokus på livsmedel (mål 6), inköp av varor (ambition hållbar upphandling) samt bygg- och anläggningsprojekt (mål 13). De konsumtionsbaserade utsläppen är mer komplexa att mäta och någon beräkning av Region Stockholms totala indirekta klimatpåverkan finns inte i dagsläget. För att minska de konsumtionsbaserade utsläppen behövs ofta innovation och utveckling av nya material och processer. Utvecklingsarbetet för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen pågår, och framgång har bland annat nåtts genom innovationsfrämjande upphandlingar av biobaserade produkter till hälso- och sjukvården, reduktion av klimatpåverkan från tunnelbaneutbyggnaden samt minskad klimatpåverkan från patientmåltider. Inför framtagande av nya miljömål kommer mätmetoder, ambitioner och åtgärder kopplat till de konsumtionsbaserade utsläppen från Region Stockholms verksamheter att utredas vidare, och arbetet har redan initierats.

Som motionärerna framhåller är det brådskande att begränsa den globala uppvärmningen och Region Stockholm är en viktig aktör i omställningen. Region Stockholm kan spela en viktig roll genom att utveckla, genomföra och därefter sprida erfarenheter av konkreta utsläppsminskande åtgärder, både i Region Stockholms egna verksamheter och i det regionala utvecklingsperspektivet. Exempelvis har Region Stockholms omställning av kollektivtrafiken till fossilfri fordonsflotta på land samt betydande reduktion av hälso- och sjukvårdens klimatpåverkan genom införande av lustgasdestruktionsanläggningar inspirerat andra aktörer, både nationellt och på global nivå. Ett kilogram lustgas ger samma klimatpåverkan som utsläpp av 300 kilogram koldioxid. Utsläpp av lustgas från Region Stockholms hälso- och sjukvårdsverksamhet har minskat med över 75 procent sedan 2002.

En hållbar regional utveckling utgör ett av regionfullmäktiges inriktningsmål i budget 2020 med verksamhetsspecifikt mål om att Region

Stockholms påverkan på klimatet ska minska. Regionfullmäktige har i budget 2019 gett regionstyrelsen i uppdrag att ta fram en hållbarhetspolicy och ett hållbarhetsprogram som ska ersätta nuvarande miljöprogram. Hållbarhetspolicyn ska enligt regionfullmäktiges beslut tydliggöra Region Stockholms ansvar, ambitioner och färdriktning inom hållbarhetsområdet. Hållbarhetsprogrammet ska utgå från analys av relevanta, regionala och globala hållbarhetsutmaningar med prioritering av områden där Region Stockholm har stor möjlighet att bidra till en mer hållbar region. Regionfullmäktige har också fastställt i budget att målen i det kommande programmet tydligt ska koppla till tillämpbara regionala, nationella och globala mål som RUFS 2050, FN:s Agenda 2030 och Klimatavtalet från Paris.

Utöver fullmäktiges beslutade klimatåtagande för den egna verksamheten har regionfullmäktige fastställt mål i RUFS 2050 om att Stockholmsregionen år 2050 ska vara *En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp*, med delmål till 2030 om att de direkta utsläppen av växthusgaser ska vara mindre än 1,5 ton per invånare 2030 samt att utsläppen av växthusgaser ur ett konsumtionsperspektiv ska halveras. 2014 var de direkta utsläppen per invånare i Stockholmsregionen 2,7 ton koldioxidekvivalenter, med transportsektorn och bebyggelse som sektorer med störst klimatpåverkan. De konsumtionsbaserade utsläppen är i storleksordningen 10 ton koldioxidekvivalenter per person och år på nationell nivå, och i dagsläget finns inget regionalt mått. För att tydliggöra vad som krävs för att stärka genomförandet av RUFS 2050 inom klimatområdet antog regionfullmäktige i mars 2019 en Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen, LS 2017-1512.

Regionfullmäktige beslutade i budget 2019 att tillväxt- och regionplanenämnden skulle inrätta ett klimatkansli. Klimatkansliet lanserades den 1 oktober 2019 och utgör ett stöd för kommuner och andra aktörer som tillsammans med Region Stockholm arbetar för att nå de regionala klimatmålen.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regionledningskontoret att Region Stockholm redan bedriver ett aktivt klimatarbete, och att regionfullmäktige fattat beslut som tydliggör Region Stockholms prioriteringar i miljöarbetet. För att uppnå klimatambitionerna används exempelvis miljöprogram och kommande hållbarhetspolicy och -program, hållbarhetsbedömningar som beslutsunderlag i investeringsbeslut, klimatprestanda i utvalda stora materialflöden samt i inköpsprocessen. Genom integrering av klimatperspektiv i relevanta besluts- och arbetsprocesser skapas

förutsättningar för att Region Stockholm kan arbeta för att uppnå befintliga och kommande klimatåtaganden. Regionledningskontoret bedömer att resurser för att handlägga vad förslaget om klimatnödläge innefattar kan användas bättre genom att tiden läggs på att genomföra de uppdrag som regionfullmäktige redan gett inom området samt genom fortsatt arbete i det nyinrättade klimatkansliet. Regionledningskontoret anser att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
De ekonomiska konsekvenserna av att utlysa ett klimatnödläge kan vara betydande för Region Stockholm, beroende på vilka åtgärder som skulle följa av den handlingsplan som motionärerna föreslår ska svara mot nödläget. En fördjupad konsekvensanalys krävs där ekonomiska effekter, men också effekter på patientsäkerhet, resenärers säkerhet och Region Stockholms skyldigheter enligt andra lagar bedöms. En sådan studie skulle ta samma resurser och kompetenser som idag används för Region Stockholms pågående klimatarbete i anspråk.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Stefan Schildt
Tf stabschef

Beslutsexpediering:
Akt
Regiondirektörens stab

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2020-01-22

Region Stockholm

Ankom
Region Stockholm
2019 -06- 11
Dnr. RS 2019-0730

2019:41

Region Stockholm
2019-06-11

Motion av Maria Mustonen (V) m fl om klimatnödläge

I Region Stockholm har man tagit många viktiga steg på vägen mot ett hållbart län, men utmaningarna vi står inför är så stora och brådskande att vi tyvärr ännu inte kan säga att vi gör allt som krävs.

I Parisavtalet 2015 beslutade världens nationer att temperaturökningen bör begränsas till max 1,5 grader. Utifrån de åtgärder som hittills utlovats globalt tyder dock i nuläget ingenting på att detta mål kommer att nås. Istället är vi på väg mot en katastrofal uppvärmning på mellan 3 och 5 grader.

Även vid en begränsad uppvärmning står Stockholmsregionen inför ett nödläge. SMHI:s klimatscenario för Stockholms län visar att dricksvattnet för två miljoner människor hotas när saltvatten tränger in i Mälaren. Klimat- och sårbarhetsutredningen slår fast att allvarliga infektionssjukdomar som borrelia, denguefeber och badsårsfeber kommer att hota medborgarnas hälsa. Risken för dödliga värmeböljor, översvämningar och stormar ökar, samtidigt som kvaliteten på badvatten och luft blir allt sämre. En fjärdedel av Stockholms skärgård hotas försvinna med ökade havsnivåer, troligen redan under våra barns livstid.
Klimatkrisen måste börja behandlas som den kris den faktiskt är.

I många städer världen över har man utlyst ett klimatnödläge, och för en tid sedan blev Storbritannien först med att låta parlamentet utlysa klimatnödläge. Det är en idé som framgångsrikt förts upp på agendan av klimatrörelsen Extinction Rebellion som vill använda ett sådant nödläge som ett startskott för en mer handlingskraftig omställning.

Det är förstås i sig själv en symbolisk fråga, men mycket av arbetet med den gröna omställningen handlar om att skapa medvetenhet om problemet och förståelse och uppslutning bakom lösningarna. Att låta Region Stockholm utlysa klimatnödläge skulle vara ett sätt att visa på hur allvarligt och brådskande situationen är, och tillsammans med en åtgärdsplan och en informationskampanj om lösningarna skulle det kunna bidra till att skapa uppslutning bakom en offensivare klimatpolitik.

En sådan utlysning skulle kunna uppmärksammas med en särskild dag där vi sedan återkommande varje år diskuterar vad som gjorts under det senaste året för att därigenom skapa en tydlig struktur och kronologi i arbetet.

Lokala och regionala myndigheter kan spela en avgörande roll i att nå en global krislösning. Allt fler länder, städer och kommuner världen över deklarerar nu klimatnödläge och det är hög tid för Region Stockholm att göra detsamma.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att i likhet med hundratals städer och länder världen över erkänner att vi befinner oss i ett klimatnödläge och att det varar tills världens nationer säkerställt att 1,5-gradersmålet uppnås

att regionen tar fram en handlingsplan som svarar mot klimatnödläget och redogör de åtgärder som regionen gör och avser att göra för att komma till rätta med detta

att alla politiska beslut i regionen tas utifrån klimatnödläget. Detta innebär både åtgärder för tillräckliga utsläppsminskningar och klimatanpassningsåtgärder för att lindra klimatförändringens effekter i regionen

att prioritera samarbete med länets kommuner och andra regioner nationellt och internationellt för att bygga upp kompetens och best practice samt ta kompensatoriskt ansvar för en snabb omställning tills högre instanser tar sitt fulla ansvar

att regionen uppmärksammar en särskild årlig dag för att summera klimatarbetet under året

Maria Mustonen (V)

Anna Sehlin (V)

Thomas Magnusson (V)

Catarina Wahlgren (V)

Staffan Norberg (V)

Lisa Rasmussen (V)

Marit Normasdotter (V)

Britt-Marie Danestig (V)

Lina El Yafi (V)

Babak Ghorani (V)

Rolf Brattström (V)

Bengt Larsson (V)

~~Mehdi Oguzoy (V)~~

Jonas Lindberg (V)

Ann-Marie Strömberg (V)

Jonas Carlsson (V)

Stellan Hamrin (V)

Elisabeth Faxelid (V)